

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567
ในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
Public Participation in the 2024 Senatorial Election at Borabue
District in Maha Sarakham Province

ศราวุธ เย็นสวัสดิ์¹ ชัญชัย ฮวดศรี² สุรพล พรหมกุล³
Sarawut Yensawat, Chanchai Huadsri, Suraphon Promgun

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 และ 3) เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักอคติ 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 396 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 รูปหรือคน สติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ด้านการดำเนินงานด้านการตรวจสอบ ด้านการติดตามข่าวสาร ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักอคติ 4 ด้านการใช้สิทธิ์ 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การปฏิบัติตามหลักอคติแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอบรบือ แตกต่างกัน และ 3) การประยุกต์หลักอคติ 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 พบว่า การลดความลำเอียงจากอคติในตัวสมาชิกวุฒิสภา การสร้างระบบตรวจสอบ โทสะคติ เป็นอคติที่ส่งผลกระทบต่อสมาชิกวุฒิสภาได้อย่างมาก

คำสำคัญ (Keywords) : การมีส่วนร่วม; สมาชิกวุฒิสภา

Abstract

This research aimed to: 1) study the level of the citizen participation in the 2024 Senatorial Election; 2) compare citizen participation in the 2024 Senatorial Election; and 3) propose the application of the Four Biases principle to promote citizen participation in the 2024 Senatorial Election. A mixed-methods research design was employed. The sample

Received: 2025-05-01 Revised: 2025-06-11 Accepted: 2025-06-13

¹ นิสิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น Master of Political Science Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus. E-mail: Tadchkon.5367@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น Master of Political Science Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus. E-mail: chanchai@gmail.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น Master of Political Science Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus. E-mail: promgun@gmail.com

consisted of 396 individuals, and data was also collected from 12 key informants. Statistical analysis included frequency, percentage, mean ($\bar{x}$), and standard deviation (S.D.). Research instruments comprised questionnaires, interviews, and contextual content analysis. Key findings revealed that: 1) The overall level of the citizen participation in the 2024 Senatorial Election was moderate participation in election activities showed the highest mean followed by operational aspects election monitoring following news and information citizen participation based on the Four Biases principle and exercising the right to vote 2) Comparisons of the citizen participation in the Senatorial Election indicated that age, education level, occupation, average monthly income, and adherence to the Four Biases principle were associated with differing levels of participation in the 2024 Senatorial Election in Borabue District. 3) The application of the Four Biases principle to promote citizen participation in the Senatorial Election suggested that reducing bias from Chanda (partiality due to liking) towards senators and establishing a system to monitor Dosa (partiality due to dislike/hatred) are biases with significant impact on senators.

Keywords: Participation; Senator

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยอำนาจการปกครองแบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ ซึ่งแต่ละฝ่ายจะถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน สำหรับฝ่ายนิติบัญญัติ ประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งถือเป็นตัวแทนของปวงชนชาวไทย โดยสมาชิกวุฒิสภาเหล่านี้มาจากการเลือกตั้งหรือการสรรหาตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด (จารุวรรณ สุขุมลพพงษ์, 2550: ออนไลน์) การเปลี่ยนแปลงการปกครองสู่ระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2475 นำมาซึ่งการจัดตั้งรัฐสภา โดยแรกเริ่มเดิมที ผู้เปลี่ยนแปลงการปกครองต้องการให้มีเพียงสภาเดียว อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดด้านความรู้ความสามารถของผู้แทนราษฎรในขณะนั้น จึงเกิดแนวคิดในการจัดตั้งวุฒิสภา เพื่อเป็น "พี่เลี้ยง" ให้แก่สภาผู้แทนราษฎรรูปแบบการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาได้เปลี่ยนแปลงไปตามรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ โดยในอดีตมีการกำหนดให้มาจากการเลือกตั้งทางอ้อม (พ.ศ. 2489) การเลือกตั้งโดยตรงทั้งหมด (พ.ศ. 2540) และการผสมผสานระหว่างการเลือกตั้งโดยตรงและการสรรหา (พ.ศ. 2550) ปัจจุบัน รัฐสภาไทยประกอบด้วยสองสภา ได้แก่ สภาผู้แทนราษฎร (สภาล่าง) ซึ่งสมาชิกมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน และวุฒิสภา (สภาสูง) ซึ่งสมาชิกอาจมาจากการแต่งตั้ง การเลือกตั้ง หรือการสรรหาแต่งตั้ง หรือการผสมผสานของวิธีการเหล่านี้ โดยขึ้นอยู่กับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในแต่ละยุคสมัย (หยุดแสงอุทัย, 2538: 122)

รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ได้ปฏิรูปวุฒิสภาครั้งใหญ่ โดยกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภา 200 คนมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มอบอำนาจให้วุฒิสภาเป็นสภาตรวจสอบ นอกเหนือจากการกลั่นกรองกฎหมาย ซึ่งนับเป็นครั้งแรกรัฐธรรมนูญฉบับนี้ถูกสร้างขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาการรวมศูนย์อำนาจ และตอบรับแนวคิด "ธรรมาภิบาล" หลังวิกฤตต้มยำกุ้ง โดยมีเป้าหมายสร้างสังคมเข้มแข็ง เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม สร้างกลไกตรวจสอบ ถ่วงดุลอำนาจรัฐ จัดตั้งองค์กรอิสระ วางโครงสร้างการเมืองให้เข้มแข็ง เสถียรภาพรัฐบาล พรรค

การเมืองเข้มแข็ง และวางรากฐานธรรมาภิบาล ปรับปรุงระบบราชการ และกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 แม้จะสร้างความเข้มแข็งและเสถียรภาพทางการเมืองอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน โดยมีการจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียว แต่กลไกการตรวจสอบถ่วงดุลกลับทำงานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ และถูกแทรกแซง จนเกิดปัญหาทุจริตเชิงนโยบายมูลค่านาฬิกา ผลกระทบนี้ทำให้เกิดการเรียกร้องการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจากหลายภาคส่วน ประชาชนรวมตัวชุมนุมยืดเยื้อ และความรุนแรงเพิ่มขึ้นจากการชุมนุมในที่สาธารณะไปสู่การปิดถนนและสถานที่ราชการ ความขัดแย้งขยายวงกว้างจนนำไปสู่การรัฐประหารในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดให้มีสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) จำนวน 150 คน โดยกำหนดที่มาของ ส.ว. ไว้ 2 วิธีหลัก คือ การเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนในแต่ละจังหวัด และการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหาฯ จากองค์กรต่างๆ ในภาคส่วนต่างๆ ของสังคม การเปลี่ยนแปลงนี้ถือเป็นการปรับปรุงรูปแบบของวุฒิสภาจากเดิมที่มาจากการแต่งตั้ง สู่การเลือกตั้งและแบบผสมผสาน อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ได้รับการขยายขอบเขตอย่างมาก โดยครอบคลุมทั้งด้านนิติบัญญัติ การกลั่นกรองร่างกฎหมาย การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ การเลือกหรือให้ความเห็นชอบบุคคลในองค์กรอิสระและศาล ตลอดจนการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง การเพิ่มอำนาจหน้าที่เหล่านี้ทำให้วุฒิสภามีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารอย่างไ้ก็ตาม การเปลี่ยนแปลงที่มาและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาได้นำมาซึ่งประเด็นปัญหาและความท้าทายหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นเกี่ยวกับความชอบธรรมในการใช้อำนาจของ ส.ว. ที่มาจากการสรรหา การกำหนดหลักเกณฑ์ในการสรรหา และปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการเสนอชื่อบุคคลจากองค์กรต่างๆ นอกจากนี้ ยังมีคำถามเกี่ยวกับความจำเป็นที่จะต้องมิวุฒิสภา รูปแบบที่มาจาก ส.ว. ที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย และการได้มาซึ่ง ส.ว. ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับการได้มาซึ่ง ส.ว. ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540, 2550 และ 2560 จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง โดยรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 กำหนดให้ ส.ว. มาจากการเลือกตั้งโดยตรงทั้งหมด รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 กำหนดให้มาจากการผสมผสานระหว่างการเลือกตั้งและการสรรหา และรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 กำหนดให้ ส.ว. ในวาระแรกมาจากการคัดเลือกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และต่อมาจากการเลือกกันเองของกลุ่มอาชีพ พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2567 ได้กำหนดให้มีการเลือก ส.ว. ตามรัฐธรรมนูญ โดยมีคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เป็นผู้รักษาการตาม พ.ร.ฎ. การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการปรับปรุงรูปแบบและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย แต่ยังคงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาและปรับปรุงต่อไป เพื่อให้วุฒิสภาเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของประชาชนอย่างแท้จริง (บรรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2542: 10)

การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ในอำเภอบรบือสะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายในการจัดการเลือกตั้งระดับชาติในปัจจุบัน ประชาชนในพื้นที่แสดงความตื่นตัวน้อยมาก ซึ่งมีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้องกันประการแรก ปัญหาการรณรงค์ประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีข้อจำกัดอย่างมาก ปัญหางบประมาณที่ไม่เพียงพอต่อการจัดการเลือกตั้งระดับชาติ และข้อจำกัดด้านเวลาที่สั้นเกินไป ทำให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ส.ว. เป็นไปอย่างจำกัดประการที่สอง บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ห้ามผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียงและได้รับการสนับสนุนจากพรรคการเมือง ส่งผลให้บรรยากาศการเลือกตั้งโดยรวมไม่คึกคัก ผู้สมัครขาดแรงจูงใจในการหาเสียง และประชาชนขาดข้อมูลในการตัดสินใจเลือกผู้แทนของตนประการที่สาม การสรรหา ส.ว. ไม่ได้สะท้อน

ความเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง ประชาชนจำนวนมากไม่เห็นด้วยกับวิธีการนี้ เนื่องจากเห็นถึงความไม่เป็นธรรมและขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนนอกจากนี้ พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนและปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้ง ส.ว. ยังสะท้อนให้เห็นถึงความตื่นตัวที่น้อยกว่าการเลือกตั้งอื่นๆ อันเนื่องมาจากการมุ่งเน้นในลักษณะต่างๆ ที่ลดลงไป และการจัดการเลือกตั้งบ่อยครั้ง ผลจากบทบัญญัติใหม่ของรัฐธรรมนูญที่ไม่เอื้อต่อการลงสมัครของนักการเมืองอาชีพ ทำให้การแข่งขันในการหาเสียงไม่มีความเข้มข้น และเกิดช่องว่างด้านคะแนนนิยมระหว่างผู้สมัครที่เคยเป็นอดีตนักการเมืองกับผู้สมัครที่ไม่เคยลงสมัครรับเลือกตั้งในระดับจังหวัด แม้จะไม่ปรากฏการซื้อเสียงหรือกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง แต่การเป็นบุคคลซึ่งเป็นที่ยอมรับ ประกอบกับฐานความนิยมที่แตกต่างกันมาก รวมทั้งเครือข่ายหัวคะแนนในพื้นที่และการสนับสนุนจากนักการเมือง เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการได้รับเลือกตั้งของผู้สมัคร ซึ่งแสดงให้เห็นถึงฐานคะแนนเสียงที่มีความเกี่ยวพันกันในการเลือกตั้งทุกระดับ (ภูวดล คงแสง 2561: 3)

จากความสำคัญและข้อมูลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 พร้อมทั้งศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณลักษณะของสมาชิกวุฒิสภา ที่พึงประสงค์ของประชาชน ในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ประยุกต์ตามหลักอคติ 4 จะช่วยให้เข้าใจสถานการณ์ และสามารถนำไปสู่การพัฒนาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอนาคต รวมถึงการวางแผนการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและความสำคัญของวุฒิสภาแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุง พัฒนาการรับรู้และเพิ่มประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมประชาชน และมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและการปฏิบัติตามหลักอคติ 4
3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักอคติ 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาการรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยมีตัวแปรที่ใช้ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และหลักอคติ 4 ประกอบด้วย ฉันทาคติ โทสาคติ โมหาคติ และภยาคติ

ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการใช้สิทธิ 2) ด้านการติดตามข่าวสาร 3) ด้านการดำเนินงาน 4) ด้านตรวจสอบการเลือกตั้ง และ 5) ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้ง (ต่อศักดิ์ สังขะทิพย์ 2565: 56)

1.2 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชาชนที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยถือเกณฑ์ผู้อายุตั้งแต่ 18 ปี บริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง คือ วันที่ 1 มีนาคม 2567 จำนวนทั้งสิ้น 83,467 คน (สถิติประชากรทางทะเบียนราษฎร, 2566: ออนไลน์) วิธีการได้มาของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) (สุรพล พรหมกุล, 2554: 79) ได้จำนวน 396 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 รูปหรือคน ได้แก่

- 1) นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูป
- 2) นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน
- 3) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านปกครองท้องถิ่น จำนวน 3 คน
- 4) ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน 3 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ในเขตอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตั้งแต่เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2567 ถึงเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2568

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม

เครื่องมือในการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิดของ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม” โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งถามเกี่ยวกับ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน, ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2567 ถึง เดือน ธันวาคม 2567 รวมระยะเวลา 6 เดือน

ตอนที่ 2 สอบถามที่ถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

2.2 แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 รูปหรือคน โดยเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นและ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรปือ จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 1 การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในพื้นที่อำเภอเบรปือ จังหวัดมหาสารคาม โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกในพื้นที่ (In-depth interview fieldwork)

ตอนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นและนำไปใช้สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC - Index of Item-Objective Congruence) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ตอนที่ 3 กลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลซึ่งถูกคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 12 รูป/คน โดยแบ่งกลุ่มตามคุณสมบัติประกอบด้วย กลุ่มผู้นำทางศาสนา กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น และกลุ่มประชาชนที่มีอาชีพหลากหลาย รวมถึงประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งซึ่งเป็นผู้ที่ทำงานใกล้ชิดกับประชาชน การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการในช่วงระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2567 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2567 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 6 เดือน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire)

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามโดยให้ผู้ทรงตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามนั้นมาปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บข้อมูลโดยนำแบบสอบถามไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 396 คน ในอำเภอเบรปือ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์จัดระเบียบข้อมูลนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมาณผลในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ทรงตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำแบบสัมภาษณ์ไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 รูปหรือคน โดยแบ่งเป็น นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูป นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านปกครองท้องถิ่น จำนวน 3 คน ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน 3 คน ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2567 ถึง เดือน ธันวาคม 2567 รวมระยะเวลา 6 เดือน พอได้แบบสัมภาษณ์กลับคืน ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่มีความถูกต้องสมบูรณ์มาลงรหัสตามวิธีการวิจัยทางสถิติ จากนั้นนำผลที่ได้มาทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติเพื่ออธิบายความหมายในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน, ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ การแจกความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ระดับการรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ทั้ง 5 ด้าน และตามหลักอคติ 4 ทั้ง 4 ด้าน นำมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 396 คน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า เพศหญิง จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มี อายุระหว่าง 40 - 49 ปี จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32.30 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.30 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรกรรม (ทำไร่ ทำนา) จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 33.10 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00

2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงาน ด้านการตรวจสอบ และด้านการติดตามข่าวสาร ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักอคติ 4 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมด้านการใช้สิทธิ์ ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และการปฏิบัติตนตามหลักอคติแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. การประยุกต์หลักอคติ 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม มีดังนี้ 1) ด้านฉันทาคติ สมาชิกวุฒิสภา ความเอนเอียงเพราะชอบจะทำให้สูญเสียความเป็นกลาง และไม่สามารถที่จะวางตน และปฏิบัติต่อทุกคนให้เหมาะสมเหมือน ๆ กัน อย่าเอาความต้องการของตัวเองเป็นหลัก 2) ด้านโทสาคติ สมาชิกวุฒิสภา ควรควบคุมความโกรธของตัวเอง อย่าใช้ความโกรธของตัวเองเป็นตัวตัดสินปัญหา และต้องมีจิตใจที่หนักแน่นไม่สนใจสิ่งล่อใจต่าง ๆ ที่คนเสนอมา และควรเอาใจประชาชนเป็นหลักในการดำเนินงาน 3) โมหาคติ สมาชิกวุฒิสภา ควรมีความรอบคอบกับปัญหาที่เล็กน้อยอย่าปล่อยปะละเลย ควรพิจารณาอย่างถี่ถ้วนก่อนตัดสินใจ แล้วเปิดใจให้กว้างยอมรับข้อเสนอที่ดีของประชาชน และ 4) ภยาคติ สมาชิกวุฒิสภา ต้องอย่ากลัวอำนาจของรัฐต้องมีความแน่วแนใน

อุดมการณ์ของตัวเอง ต้องมีความกล้าหาญที่จะเสนอหรือตรวจสอบกับสิ่งที่ไม่ดีที่เป็นภัยต่อประเทศชาติ และประชาชน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม” ได้ข้อสรุปที่มีประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ทั้ง 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการใช้สิทธิ์ 2) ด้านการติดตามข่าวสาร 3) ด้านการดำเนินงาน 4) ด้านการตรวจสอบ 5) ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และ 6) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักอคติ 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการตรวจสอบ ด้านการติดตามข่าวสาร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักอคติ 4 ตามลำดับ

1.1 ด้านการใช้สิทธิ์ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ด้านการใช้สิทธิ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า สมาชิกวุฒิสภาไม่ค่อยออกมาพูดคุยกับประชาชนจึงทำให้ประชาชนให้ความสนใจในการใช้สิทธิ์น้อย ให้ความสนใจน้อย และการให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือก สว. การให้ความรู้ยังน้อยควรให้มีการจัดอบรมก่อนการเลือก สว. ให้ประชาชนได้รู้ถึงความสำคัญของ สว. ควรให้มีผู้รู้เกี่ยวกับ สว. ได้มาอภิปราย ระเบียบความเป็นมาให้แก่ประชาชนให้รู้เรื่องก่อนทำการเลือก สว. ด้านการใช้สิทธิ์อยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรวศรี ถ้อยคำ (2558: บทคัดย่อ) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ อยู่ในระดับน้อย และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับน้อย

1.2 ด้านการติดตามข่าวสาร พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ด้านการติดตามข่าวสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ประชาชนให้ความสนใจข่าวสารอาจเป็นเพราะว่ายังไม่รู้ว่า สว. มีหน้าที่อะไร ทำไมต้องไปเลือกการรับรู้ข่าวสารจึงไม่ค่อยเข้าถึง หรืออาจจะเข้าถึงกลุ่มบางกลุ่ม เช่น ข้าราชการ กลุ่มนักการเมือง ส่วนของกลุ่มชาวนา หรือวัยรุ่นยุคใหม่อาจเข้าไม่ถึงหรือให้ความสนใจในตัว สว. น้อย การติดตามข่าวสารทางเว็บไซต์หรือแพลตฟอร์มต่าง ๆ อาจให้ความสนใจอย่างอื่นมากกว่า เช่น ข่าวสารสงคราม หรือสื่อตลกเป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิญญลักษณ์ ใจเที่ยง (2563: บทคัดย่อ) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ต่อการพัฒนาทักษะเยาวชนไทย 4.0 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการดำเนินงาน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ด้านการดำเนินการเลือกสมาชิกวุฒิสภา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า การรู้จักขั้นตอนการเลือกหรือการดำเนินการเลือก สว. ประชาชนไม่รู้รูปแบบหรือขั้นตอนการเลือกซึ่งอยู่จะมากก็ไม่เชิงจะน้อยก็ไม่เชิงจึงอยู่ตรงกลาง และการหา

ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ สว. ปานกลางอาจเป็น เพราะว่าประชาชนก็ยังมีความสนใจอยู่บ้างแต่ไม่ถึงขั้นติดตามข่าวสารอยู่ตลอด หรืออาจจะติดตามแค่บางกลุ่มเท่านั้น และการวิจารณ์ สว. ปานกลางอาจเป็นเพราะว่าประชาชนให้ความสนในอยู่บ้างไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไปจึงทำให้อยู่ระหว่างตรงกลางเพราะการวิจารณ์มันมีทั้งดีแล้วก็ไม่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี กรมทอง (2557: บทคัดย่อ) พบว่า ภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร ด้านการคิดพัฒนา ด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติ ด้านการติดตามประเมินผล และด้านการรับประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านการตรวจสอบ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ด้านการตรวจสอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบไม่ค่อยได้ การเข้าถึงของประชาชนในการตรวจสอบความโปร่งใสในการเลือก สว. จึงทำให้ประชาชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมสักเท่าไร และการปฏิบัติงานของ สว. อาจจะไม่ค่อยตรงตามที่ประชาชนไม่ค่อยพอใจสักเท่าไรจึงทำให้ประชาชนให้ความสนใจไม่มากนัก และอีกประการหนึ่งก็คือความยุติธรรมประชาชนอาจหาความยุติธรรมจากการเลือก สว. ไม่มากนักทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สว. ที่ผ่านมาทุก ๆ ครั้ง สว. หาประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมนึก วิโนทัย (2567: 292-302) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากท่อ อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรม พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเลือก สว. ที่ตนชอบ และที่ตนต้องการที่จะมารับหน้าที่แทนตัวเอง ฉะนั้นอาจจะพึงพอใจกับระบบการเลือกตั้งที่มีความโปร่งใส หรือความยุติธรรม และประชาชนได้มีผลประโยชน์จากการเลือก สว. อาจจะทำให้หน้าที่ตนรับผิดชอบได้ดีทั้งทางการตรวจสอบความถูกต้อง หรือการหาหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่ประชาชนได้ตั้งใจเอาไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพล พรหมกุล (2557: บทคัดย่อ) ที่พบว่า 1. ปัจจัยทางสังคม พบว่า บุคคลที่มีส่วนสำคัญที่สุดที่ทำให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งคือ สามเษก/ภรรยา สื่อประชาสัมพันธ์ที่มีส่วนสำคัญที่สุดทำให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งคือ โทรทัศน์/เคเบิลทีวีท้องถิ่น 2. ปัจจัยทางการเมือง พบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักองค์ 4 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ไม่สนับสนุนคนที่มีความประพฤติไม่ดีเพียงเพราะเรารู้จักเขาเป็นการส่วนตัว และอาจไม่สนับสนุนเพียงเพราะเรารู้จักเขาเป็นการส่วนตัวเพียงเพราะเขาให้สิ่งของเรา สนับสนุนคนที่มีความรู้ความสามารถและเหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งวุฒิสภา และอยากให้ประชาชนได้มีความตื่นรู้ทางการเมืองมากกว่านี้ และได้เรียนรู้เกี่ยวกับสมาชิกวุฒิสภามากกว่านี้ และต้องการส่งเสริมคนที่รู้จักหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาเข้าไปเป็นสมาชิกวุฒิสภาเพื่อที่จะใช้คำสอนให้เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมความยุติธรรมให้ประเทศต่อไปเพื่อสนับสนุนคนที่มีความเป็นกลางในการแก้ไขรัฐธรรมนูญไม่ให้เอนเอียงไปทางใดทางหนึ่ง และต้องการคนที่มีความโปร่งใสเป็นกลางในการเลือกบุคคลดำรงตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้ง และต้องการคนที่ไม่ฝักใฝ่หรืออยู่ภายใต้พรรคใดพรรคหนึ่งให้ความเป็นกลางเพราะทุกวันนี้ความไม่พอใจต่อสมาชิกวุฒิสภามีมากซึ่ง

เราจะเห็นในสื่อต่าง ๆ ที่ตีข่าวออกมาเกี่ยวกับสมาชิกวุฒิสภาในทางที่ผิดจึงอยากส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเลือกสมาชิกวุฒิสภาที่ตนต้องการเข้าไปทำหน้าที่ที่มีความยุติธรรมการเพิดเพลินกับการใช้อำนาจในทางที่ไม่เหมาะสม อาจทำให้สมาชิกวุฒิสภาละเลยหน้าที่ในการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจ หรือการทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน ควรใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าไปใช้เพื่อให้สติไม่ให้ขาดสติ สมาชิกวุฒิสภาอาจยอมรับข้อเสนอที่ขัดต่อหลักการหรือความเชื่อของตนเองเพียงเพื่อรักษาตำแหน่งหรือผลประโยชน์ส่วนตัวผมจึงคิดว่าควรให้มีการตรวจสอบและจัดการกับคนที่ใช้อำนาจในทางที่ผิดที่ไม่ควร ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสถิตย์ สุกุณิมโน (2555: บทคัดย่อ) ที่พบว่า ระดับพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 1 ตามหลักอคติ 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 5 ด้าน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2.1 ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ประชาชนไม่ว่าจะมีเพศใดก็ตามต่างก็มีส่วนร่วมในการเลือก สว. ที่ไม่แตกต่างกัน มีอิสรภาพภายใต้การตัดสินใจเลือกไม่ว่าเพศใดก็สามารถมีส่วนร่วมในการเลือก สว. ได้โดยไม่มีการบังคับขู่เข็ญซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระนิรุทธ์ ฐานุตโร (2565: บทคัดย่อ) พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีอายุที่ต่างกันทำให้มีกระบวนการ การมีส่วนร่วมในการเลือก สว. ที่แตกต่างกันออกไปตามช่วงอายุ เพราะอาจมีประสบการณ์หรือความรู้ความสามารถถึงอุดมการณ์ในการทำงานที่ได้สั่งสมมานานได้มีการค้นคว้าความรู้อยู่เสมอทำให้มีมุมมองที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระกฤษดา ธมฺมสาโร (2565: บทคัดย่อ) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวมแตกต่างกัน

2.3 ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวม แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า คนที่มีระดับการศึกษามากจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมในการเลือก สว. เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวและอาจมีผลกระทบต่อนหน้าที่การทำงานซึ่งแตกต่างจากบุคคลที่มีระดับการศึกษาที่น้อยก็จะไม่ค่อยสนใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการเลือก สว. เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องที่อยู่ไกลตัวไม่มีความเกี่ยวข้องหรือไม่มีผลกระทบต่อนตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอนุวัฒน์ สุวพัฒนิกิตติ (2565: บทคัดย่อ) พบว่า นักการท่องเที่ยวเมืองที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน

2.4 ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวม แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า บุคคลที่มีอาชีพแตกต่างกันย่อมมีความรู้สึกนึกคิดรวมทั้งมีส่วนร่วมในการเลือก สว. ที่แตกต่างกันออกไป บุคคลมักจะให้ความสนใจและให้ความสำคัญพร้อมทั้งติดตามเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาขาอาชีพของ สว. ที่ตนชอบเป็นสำคัญจะเห็นได้ว่า บุคคลที่มีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับ สว. ก็จะทำให้มีความสำคัญกับเหตุการณ์ทางการเมืองมากกว่าอาชีพอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา วีรยางกูร (2554: บทคัดย่อ) พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อาชีพ รายได้ และช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยภาพรวม มีความแตกต่างกัน

2.5 ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีรายได้น้อยมักให้ความสำคัญกับการหาเลี้ยงชีพมากกว่าที่จะให้ความสนใจกับการมีส่วนร่วมในการเลือก สว. ซึ่งประชาชนที่มีรายได้น้อยมองว่าการเลือก สว. เป็นเรื่องของคนเพียงบางกลุ่มหรือเป็นเรื่องของอำนาจที่บางครั้งมีการผูกขาดตามฐานคะแนนนิยม ผู้ที่จะดำรงตำแหน่ง สว. ได้ต้องเป็นผู้ที่มีอิทธิพล มีฐานะที่มั่นคง และเป็นบุคคลที่เป็นที่ยอมรับในสังคมซึ่งไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับประชาชนทั่วไปที่มีรายได้น้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระนพรัตน์ นริสสุโร (2565: บทคัดย่อ) พบว่า ประชาชนที่มีอายุและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีส่วนร่วมในการรณรงค์ต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียงการเลือกตั้ง แตกต่างกัน

3. การประยุกต์หลักกคดี 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

3.1 ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักฉันทาคติความลำเอียงเพราะชอบหรือพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า การลดความลำเอียงจากฉันทาคติในตัวสมาชิกวุฒิสภา เป็นเรื่องที่ท้าทาย แต่สามารถทำได้ด้วยการบูรณาการแนวทางต่างๆ เข้าด้วยกัน ทั้งการสร้างจิตสำนึก การสร้างระบบตรวจสอบ การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กร และการมีส่วนร่วมของประชาชน เมื่อสมาชิกวุฒิสภา สามารถลดความลำเอียงได้ การตัดสินใจของวุฒิสภาจะยิ่งมีความเป็นกลางและยุติธรรมมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนในระยะยาว ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสิทธิ สุธัมโม (2555: บทคัดย่อ) ที่พบว่า ระดับพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 1 ตามหลักกคดี 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3.2 ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ด้านโทสาคติ ความลำเอียงเพราะชิงหรือไม่พอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า โทสาคติ เป็นอคติที่สามารถส่งผลกระทบต่อการทำงานของบุคคลในตำแหน่งสำคัญอย่าง สมาชิกวุฒิสภา ได้อย่างมาก เมื่อสมาชิกวุฒิสภา มีอคติเชิงลบต่อบุคคล กลุ่มบุคคล หรือแนวคิดใดๆ การตัดสินใจของพวกเขามักจะขาดความเป็นกลางและยุติธรรม ส่งผลกระทบต่อการทำงานของวุฒิสภาและประเทศชาติในวงกว้าง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์รินทร์ ดินรัมย์ (2565: บทคัดย่อ) พบว่า สภาพปัจจุบัน ปัญหาด้านกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 แบ่งออกเป็น 11 ด้าน พบว่า มีระดับสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก

3.3 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ด้านโมหาคติ ความลำเอียงเพราะหลง เฟลลิน ขาดสติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การลดทอนอคติใน สว. จำเป็นเพื่อประสิทธิภาพและธรรมเนียมปฏิบัติที่ดีของวุฒิสภาต้องดำเนินการทั้งระดับบุคคล องค์กร และสังคม เพื่อลดอคติที่ประชาชนมี และแก้ไขปัญหาจากตัว สว. เอง อคติสาธารณะอาจเกิดจากความไม่เข้าใจบทบาท หรือข้อมูลบิดเบือนปัญหาในตัว สว. เช่น หลงอำนาจ ตัดสินใจเพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือถูกรอบงำการแก้ไขเน้นปรับปรุงกฎหมาย ตรวจสอบที่เป็นธรรม ผิดกติ และอบรมจริยธรรมให้ สว. ปฏิบัติหน้าที่เป็นกลางเพื่อส่วนรวม ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์รินทร์ ดินรัมย์ (2565: บทคัดย่อ) พบว่า สภาพปัจจุบัน ปัญหาด้านกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 แบ่งออกเป็น 11 ด้าน พบว่า มีระดับสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก

3.4 ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ด้านภยากติ ความลำเอียงเพราะกลัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ภยากติคืออคติจากความกลัวที่ทำให้ สว. ยอมละเลยหลักการเพื่อรักษาตำแหน่ง/ผลประโยชน์ ความกลัวนี้ทำให้ขาดอิสระในการตัดสินใจ ไม่กล้าตรวจสอบรัฐบาล ส่งผลให้วุฒิสภาไร้ประสิทธิภาพ ขาดความเชื่อมั่น ข้อเสนอแนะคือสนับสนุน สว. ที่กล้าหาญ สร้างสภาพแวดล้อมปลอดภัย เปิดให้ประชาชนตรวจสอบ ควรเพิ่มอำนาจกฎหมายควบคุมการใช้อำนาจมิชอบ และส่งเสริมจิตสำนึกให้ สว. ทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม รักษาความสมดุลระหว่างความยุติธรรมและความกลัวในการตัดสินใจเพื่อประโยชน์ประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสถิตย์ สุทธิมน (2555: บทคัดย่อ) พบว่า ระดับพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 1 ตามหลักอคติ 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก 1) ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือก และอยู่ในระดับปานกลาง คือ 1) ด้านการติดตามข่าวสาร 2) ด้านการดำเนินงาน 3) ด้านการตรวจสอบการเลือก และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักอคติ 4 และอยู่ในระดับน้อย คือ 1) ด้านการใช้สิทธิ ตามลำดับ

เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้ ด้านการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมตามหลักอคติ 4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภาแตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนชอบการดำเนินงานของสมาชิกวุฒิสภา หรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือก และด้านการมีส่วนร่วมตามหลักอคติ 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยการประยุกต์ตามหลักอคติ 4 มี 1. ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะชอบหรือพอใจ เพราะอ้างเอาความรักใคร่หรือความชอบพอกัน 2. โทสาคติ ลำเอียงเพราะชังหรือไม่พอใจ เพราะความโกรธ หรือลู่อินาจอโหส 3. โมหาคติ ลำเอียงเพราะหลง เฟลลิน ขาดสติ การทำให้เสียความรู้สึกธรรมเพราะความสะเพร่า ความไม่ละเอียดถี่ถ้วน และ 4. ภยากติ ลำเอียงเพราะกลัว เพราะมีความหวาดกลัว หรือเกรงกลัวอันตรายที่จะเกิดขึ้นต่อตนเอง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการเลือกสมาชิกวุฒิสภาค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติงานด้านการใช้สิทธิมีน้อยกว่าด้านอื่น ดังนั้น สมาชิกวุฒิสภาควรต้องเอาใจใส่ในการสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนเพื่อให้ประชาชน ได้ให้ความสำคัญในการ ใช้สิทธิมากกว่านี้

1.2 สมาชิกวุฒิสภาควรต้องเสียสละผลประโยชน์ส่วนตัวเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม เป็นบุคคลที่มีแนวคิดก้าวหน้าและทันสมัยและความตั้งใจในการทำงานอย่างแน่วแน่

1.3 สมาชิกวุฒิสภา ควรต้องนำหลักอคติ 4 ไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม มีความเป็นธรรม และ ยุติธรรมตรงตามความต้องการของประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรต้องมีการทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2567 ในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

2.2 ควรต้องทำการวิจัยเรื่อง อิทธิพลที่มีผลของสมาชิกวุฒิสภาที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน

2.3 ควรต้องทำการวิจัยเรื่อง บทบาททางการเมืองของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภาตามระบอบประชาธิปไตย

เอกสารอ้างอิง (References)

- จารุวรรณ สุขุมลพงษ์. (2550). วิเคราะห์วิธีการได้มาของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://library2.parliament.go.th/giventake/content_cons50/article07.pdf. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2558
- ต่อศักดิ์ สังฆะทิพย์. (2565). การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธัญญาลักษณ์ ใจเที่ยง. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ต่อการพัฒนาทักษะเยาวชนไทย 4.0. รายงานวิจัย. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542). การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : วิทยุชน.
- ปวีณา วีรยางกูร. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลอ้อมเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระกฤษดา ธรรมสาโร. (2565). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระนพรัตน์ นริสสุโร. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรณรงค์ต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียงเลือกตั้งในอำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระนิรุต์ ฐานุตโตโร. (2565). การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากโรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ในอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสถิตย์ สุทธิมน. (2555). พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 1. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาอนุวัฒน์ สุวทุฒนิกิตติ. (2565). การมีส่วนร่วมของนักการเมืองท้องถิ่น ในการส่งเสริมวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- แพรวศรี ถ้อยคำ. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภูวดล คงแสง. (2561). ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศักดิ์รินทร์ ดินรัมย์. (2565). แนวทางการตัดสินใจทางการบริหารตามหลักกอดติ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศุภาวดี กรมทอง. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สถิติประชากรทางทะเบียนราษฎร, (2566). ประชากรรายอายุ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://stat.boradopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/view>. สืบค้นเมื่อ 29 มิถุนายน 2567
- สมนึก วิโนทัย. (2567). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากท่อ อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี. วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 7(5): 291-302.
- สุรพล พรหมกุล. (2554). ระเบียบวิจัยทางรัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สุรพล พรหมกุล. (2557). พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2557 : กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น 2557. รายงานการวิจัย. สาขารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- หยุด แสงอุทัย. (2538). หลักรัฐธรรมนูญทั่วไป. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.